

Postbus 200011,
2500 EA Den Haag.

29/3

RAPPEL NA 9110415

Groenlo, 24 maart 1994.

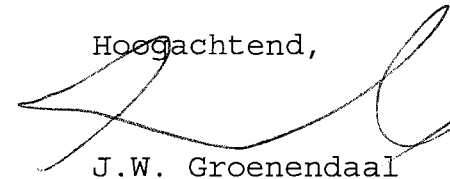
Hierbij mogen wij u verzoeken goedkeuring te verlenen aan de oplossing voor het koppelen van de stemmachines, type ES1/ES2, zoals gedemonstreerd in aanwezigheid van een delegatie van de Kiesraad en T.N.O. op 21 maart j.l. bij NEDAP NV te Groenlo.

Wij verwijzen naar de op deze aangelegenheid betrekking hebbende brieven van

1. Samsom H.D. Tjeenk Willink, en
2. TNO.

Beide van 23 maart j.l.

Hoogachtend,

J.W. Groenendaal

u voor verkiezingen

31072006

Oude Winterswijkseweg 7, Groenlo

Postbus 6, 7140 AA Groenlo

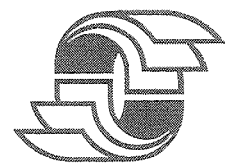
Tel. 05440 65656

Fax 05440 62745

ABN-AMRO Bank 59.16.32

Agenda: KR 94/171
RAPPEL NA 740415

Kiesraad
t.a.v. mevrouw Mr. J. Schipper-Spanninga
Postbus 20011
2500 EA 's Gravenhage

31072006

Samsom H.D. Tjeenk Willink bv

uw brief van	uw kenmerk	ons kenmerk	datum
--	--	WP/ma/0118	23 maart 1994

Geachte mevrouw Schipper,

In verband met het feit dat er tijdens de Tweede Kamerverkiezingen meer lijsten zijn dan er op de ES1/ES2 stemmachines verwerkt kunnen worden is er door Nedap ondermeer gezocht naar een technische oplossing om twee stemmachines te koppelen. Hierover heeft Nedap mij, op verzoek van de Kiesraad, telefonisch geïnformeerd. Deze technische oplossing is op maandag 21 maart 1994 besproken bij Nedap te Groenlo in het bijzijn van een afvaardiging van de Kiesraad en TNO-Delft. Op 21 maart 1994, namiddag, heeft de heer Westendorp van Nedap mij telefonisch gevraagd of er bij Samsom bezwaren bestonden tegen deze oplossing. Op basis van een keuring door TNO, aan de hand van keuringscriteria is door mij aangegeven dat Samsom geen bezwaar maakt.

Een definitieve stellingname t.a.v. de voorstelde oplossing volgt hieronder.

De ES1/ES2 stemmachines zijn door TNO goedgekeurd en Samsom heeft onder rijkskeurmerk nr. 72 de goedkeuring gekregen van het Ministerie van Binnenlandse Zaken om deze stemmachines aan gemeenten te leveren.

Op het moment dat er een technische koppeling tot stand is gebracht tussen twee stemmachines, waardoor die gaan functioneren als één stemmachine voldoet een en ander niet meer aan de voorwaarden waaronder het rijkskeurmerk nr. 72 toegekend is. Samsom kan geen verantwoordelijkheid nemen ten aanzien van de goede werking van twee gekoppelde ES1/ES2 stemmachines. Nedap als fabrikant van de stemmachine voert de technische koppeling uit. Nedap vraagt aan de Minister van Binnenlandse Zaken toestemming voor deze koppeling na advies Kiesraad en keuring TNO. Bij goedkeuring geeft de Minister van Binnenlandse Zaken een nieuw keurmerk af aan Nedap.

gekoppelde stemmachines ligt bij dan Nedap en uitdrukkelijk niet meer bij Samsom.

Van onze stellingname zullen wij Nedap alsmede onze klanten op de hoogte stellen.

Hoogachtend,

Samsom H.D. Tjeenk Willink b.v.

W.A.A. Poelmans
Directeur informatiesystemen

31072006

Datum
's-Gravenhage, 28 maart 1994
Nummer
CW94/U379
Departementsonderdeel
Stafafdeling Constitutionele Zaken en Wetgeving

31072006

DE STAATSSECRETARIS VAN BINNENLANDSE ZAKEN,

Gelezen het verzoek van NEDAP NV te Groenlo van 24 maart 1994 tot goedkeuring van een kolommuitbreiding van de stemmachine type ES1/ES2 door middel van koppeling van twee van deze stemmachines;

Gelet op artikel J 33 van de Kieswet, artikel J 14 van het Kiesbesluit en de Regeling goedkeuring stemmachines;

Gezien het advies van de Kiesraad van 24 maart 1994, waarbij is gevoegd een brief van de Nederlandse Organisatie voor Toegepast Natuurwetenschappelijk Onderzoek TNO aan de Kiesraad, waarin het standpunt van TNO wordt gegeven inzake het voorstel van NEDAP NV;

Overwegende dat het wenselijk is een tijdelijke oplossing te treffen waardoor bereikt wordt dat bedoelde stemmachine ondanks het voor de Tweede-Kamerverkiezing van 3 mei 1994 ontoereikende aantal kolommen bij die verkiezing toch kan worden gebruikt;

Overwegende dat daarbij gewaarborgd moet zijn dat aan de in artikel J 33, tweede lid, van de Kieswet gestelde eisen wordt voldaan;

BESLUIT:

Artikel 1

De door NEDAP NV ontworpen wijziging van de stemmachine type ES1/ES2, bestaande uit koppeling van twee stemmachines van dit type, wordt goedgekeurd voor het gebruik bij de Tweede-Kamerverkiezing van 3 mei 1994.

Artikel 2

Op het rijkskeurmerk dient het goedkeuringsnummer 942 te worden aangebracht.

Artikel 3

Aan deze goedkeuring worden de volgende voorschriften verbonden:

a. Indien bij de nadere beoordeling door TNO de wenselijkheid blijkt

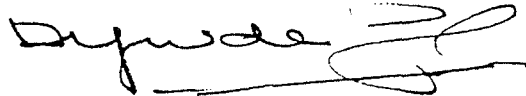
.....
c. In overleg met TNO worden procedures vastgesteld voor het
installeren van de stemmachines en het zo nodig op de dag van de
stemming opheffen van storingen.

Artikel 4

Dit besluit zal in de Staatscourant worden geplaatst.

31072006

DE STAATSSECRETARIS VAN BINNENLANDSE ZAKEN,

D.I.J.W. de Graaff-Nauta

de Staatssecretaris van
Binnenlandse Zaken
Schedeldoekshaven 200
's-Gravenhage

31072006

Bijlagen	Uw kenmerk	Ons kenmerk	Datum
geen	-	KR94/U167	24 maart 1994
Inlichtingen bij		Doorkiesnummer	
A.G. van Dijk		070-3026266	
Onderwerp			
goedkeuring noodoplossing oude stemmachine			

Geachte mevrouw de Graaff-Nauta,

Bij brief van heden is door NEDAP een verzoek bij u ingediend tot het verlenen van goedkeuring aan een technische oplossing voor de problemen die rijzen bij het gebruik van stemmachines in 44 gemeenten bij de aanstaande Tweede-Kamerverkiezing. Zoals u bekend is, heeft het grote aantal ingediende kandidatenlijsten voor die verkiezing tot gevolg dat de stempanelen van het oude type stemmachine onvoldoende ruimte bevatten om daarop alle lijsten te plaatsen.

De door NEDAP voorgestelde oplossing betreft het aanbrengen van een koppeling tussen twee stemmachines van het oude type. Een vertegenwoordiger van de Kiesraad heeft op 21 maart jl. een bezoek gebracht aan NEDAP om de gekozen oplossing te beoordelen. Daarbij is de bijzondere aandacht gevraagd voor het waarborgen van het stemgeheim en de instructie van de kiezers en is een aantal suggesties te dien aanzien gedaan.

De Kiesraad heeft kennis genomen van een brief van TNO d.d. 23 maart jl. (nr. HEC-LTR-94-0241) waarin wordt aangegeven dat TNO verwacht dat het NEDAP-voorstel bruikbaar is voor de aanstaande verkiezingen, dat er vooralsnog geen onoverkomenlijk technische bezwaren zijn tegen het voorstel en dat de verwachting is dat het voorstel binnen de toegemeten tijd uitvoerbaar zal zijn. De Kiesraad gaat ervan uit dat NEDAP zal voldoen aan de eventueel door TNO te stellen nadere eisen.

Voorts heeft de Kiesraad kennis genomen van een brief van Samsom H.D. Tjeenk Willink bv d.d. 23 maart jl. waaruit de Kiesraad afleidt dat Samsom, op wiens naam de goedkeuring van de oude stemmachine is verleend, geen bezwaar heeft tegen de voorgestelde oplossing.

De Kiesraad realiseert zich dat de gekozen oplossing enkele nadelen heeft in vergelijking met de bestaande stemmachine. Dit betreft met name de aanwezigheid van twee stemknoppen en twee blanco stemknoppen en de

DE RAAD ADVISEERT VOORTS AAN DE GOEDKEURINGSGEMENSCHAP ZIJNEN
voorschriften te verbinden met betrekking tot de volgende punten:

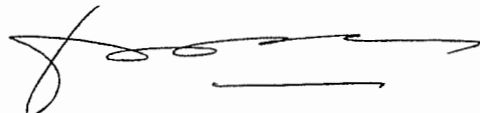
- de waarborging van het stemgeheim;
- de instructie van de kiezers;
- de technische ondersteuning van de gemeenten door de fabrikant op de dag van de stemming.

31072006

— Hoogachtend,
de Kiesraad,

voorzitter,

secretaris